

Lausuntopyyntö Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätösluonnoksesta

KH 15.10.2024 § 188
189/09.00/2024

Etelä-Savon hyvinvointialueen turvallisuuslautakunta pyytää kunnalta lausuntoa pelastustoimen palvelutasopäätösluonnoksesta ennen sen hyväksymistä. Lausunto tulee lähettää kirjaamo@etelasavonha.fi 31.10.2024 mennessä.

Pelastustoimen järjestämisestä säädetyn lain (613/2021) 3 §:n mukaan hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutason tulee vastata kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia ja muita uhkia. Palvelutasoa määriteltäessä on otettava huomioon myös toiminta valmiuslain (1552/2011) 3 §:ssä tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja niihin varautuminen. Pelastustoimen palvelut on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

Edelleen pelastustoimen järjestämisestä säädetyn lain 6 §:n mukaisesti aluevaltuusto päättää pelastustoimen palvelutasosta. Palvelutasopäätöstä tehtäessä on otettava huomioon kansallisesti merkittävät riskit, selvitettävä alueella esiintyvät uhkat ja arvioitava niistä aiheutuvat riskit sekä määriteltävä toiminnan tavoitteet, käytettävät voimavarat, tuotettavat palvelut ja niiden taso. Palvelutasopäätöstä tehtäessä on otettava huomioon myös pelastustoimen järjestämisestä säädetyn lain 8 §:ssä tarkoitettut valtioneuvoston vahvistamat valtakunnalliset strategiset tavoitteet. Päätökseen tulee myös sisältyä suunnitelma palvelutason kehittämistä. Päätöksen tulee olla voimassa määräajan.

Hyvinvointialueen on tehtävä uusi palvelutasopäätös, jos uhkat, riskit tai valtioneuvoston vahvistamat strategiset tavoitteet muuttuvat oleellisesti. Hyvinvointialueen on pyydettävä palvelutasopäätöksestä ennen sen hyväksymistä aluehallintoviraston lausunto. Aluevaltuuston hyväksymä palvelutasopäätös on toimitettava aluehallintovirastolle. Nyt voimassa oleva palvelutasopäätös on hyväksytty aluevaltuustossa 06.11.2023/Pykälä 83.

Etelä-Savon hyvinvointialueen hallintosäännön 12 §:n mukaan turvallisuuslautakunta tekee esityksen pelastustoimen palvelutasopäätöksestä.

Etelä-Savon hyvinvointialueen aluevaltuuston on päättänyt 17.06.2024/Pykälä 29 Etelä-Savon hyvinvointialueen talouden tasapainottamisesta vuosien 2025-2026 aikana ja samalla kohdentanut sopeutustavoitteen toimialoille. Pelastus- ja turvallisuuspalveluista säästetään maksimissaan 1.0 miljoonaa euroa vuosien 2025 ja 2026 aikana. Pelastustoimen palvelutasopäätöksen valmistelussa on huomioitu aluevaltuuston asettama sopeuttamistavoite, jonka toteutuminen edellyttää onnettomuuksien ennaltaehkäisy palvelusta 2 htv:n ja pelastustoiminnan 11 htv:n vähentämistä. Palvelutasopäätösluonnos sisältää nämä muutokset.

Palvelutasopäätösluonnos on tehty aluehallintovirastojen laatimalle pohjalle ja siinä on aikaisempaan poiketen salassa pidettäviä kohtia

(Julkisuuslaki 621/1999, 24. pykälän 1. momentin kohta 8). Pelastustoimen palvelutasopäätösluonnos on tehty siten, että hyvinvointialue pystyy vastaamaan sille lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, hyvinvointialueen asukkaan laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta. Hyvinvointialue vastaa myös järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, tuottamistavan valinnasta, tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta ja viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.

Kaikki muutokset on merkitty punaisella liitteenä olevaan palvelutasopäätösluonnokseen:

- kohta 4.1.1. s. 59
- kohta 4.1.6. s. 73-74
- kohta 4.2.2.3. s. 86

Lapsivaikutusten arviointi Ei merkittävää vaikutusta.

Valmistelija Kunnanjohtaja Minna Laurio

Esittelijä Kunnanjohtaja Minna Laurio

Päätösehdotus Enonkosken kunnanhallitus päättää antaa seuraavan lausunnon Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutason muutoksesta:

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisissa tavoitteissa vuosille 2023-2026 sisäministeriön osalta todetaan mm. seuraavaa:

- pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti
- pelastustoimen henkilöstöresurssit ovat riittävät ja henkilöstö on osaavaa ja hyvinvoivaa
- pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti
- pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna.

Etelä-Savon hyvinvointialueen turvallisuuslautakunnan kokouksen 23.9.2024 (§ 14) päätöksestä ei käy ilmi, että mitä vaikutuksia talouden tasapainottamistoimenpiteillä ja sopeuttamisilla on alueen asukkaiden sekä ympäristön terveyteen ja turvallisuuteen. Palvelutasoesityksessä käy ilmi ainoastaan tehdyt esitykset, mutta vaikutusten arviointia ei ole tehty.

Enonkosken kunta tuo huolensa esille tulevaisuudessa pelastustoimen palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta koko hyvinvointialueen alueella. Hyvinvointiyhteiskuntaan kuuluu olennaisena osana nopea, ammattitaitoinen ja suorituskykyinen apu hätätilanteissa. Pelastustoimen tavoitteena on tuottaa kiireelliset pelastustoiminnan palvelut lähipalveluna. Lähipalvelun avulla voidaan varmistaa onnettomuustilanteissa tarvittava suorituskyky ja toimintavalmiusaika. Kalusto ja henkilöstö on sijoitettava hyvinvointialueella riskiperusteisesti, jotta resurssit sijaitsevat siellä missä niille on tarvetta. Pelastustoimessa palvelut tulevat olla lähipalveluja ja huolena on pelastustoimen toimintavalmiusaikojen kasvaminen.

Etelä-Savon maakunnassa on laajoja vesistö- ja saaristoalueita sekä runsaasti kausiväestöä, jolla on vaikutusta pelastustoimen palveluihin. On myös huomioitava, että Etelä-Savon hyvinvointialue saa valtiolta laskennallista rahoitusta, jossa otetaan huomioon useita kriteerejä, joita painotetaan rahoituslaissa määritellyillä osuuksilla. Näihin kuuluvat mm.

saaristoisuus ja lisäksi pelastustoimen rahoitukseen vaikuttavat alueelliset riskitekijät. Saaristolisän tarkoitus on siis kompensoida sekä kunnissa että hyvinvointialueella toimijoille saaristoisuudesta aiheutuvaa haittaa. Perusteltua on, että sinänsä yleiskatteellista saaristoisuuden rahoitusosuutta kohdennetaan hyvinvointialueella saaristokuntien ja saaristo-osakuntien turvallisuuden ja toimintavalmiuden mahdollistamiseen.

Kunta tuo myös huolensa esille sopeuttamistoimissa erityisesti henkilötyövuosiin kohdistuvat vähennykset. Pelastustoimella on kunnan käsityksen mukaan ollut aikaisemmin vaikeuksia saada riittävästi rekrytoitua osaavaa henkilöstöä ja mikäli nyt henkilöstöä vähennetään, on huolena, että ammattitaitoinen henkilöstö hakeutuu muualle töihin. Pelastustoimessa tulee olla riittävästi koulutettua henkilökuntaa turvaamaan palvelutuotanto kaikissa olosuhteissa.

Huolena on, että pelastustoimen merkittäväillä sopeuttamistoimilla vaarannetaan myös pelastustoimen kehittämistyö ja pelastuslaitoksen tulee myös olla aktiivisesti mukana kuntien varautumisen tukemisessa, kokonaisvarautumisen kehittämisessä ja vastata pelastustoimen alueen kokonaisturvallisuuden yhteensovittamisesta.

Päätös

Esitys hyväksyttiin.